

VEJRUP SOGNEARKIV LOKALHISTORISK

SKOLEVÆNGET 5 VEJRUP 6740 BRAMMING

JYDEPOTTEMAREN FRA VEJRUP DEN SIDSTE AF SIN SLAGS I DANMARK

Tekst Johannes L. Holm Efter foreliggende materiale

EN RIGTIG KVINDESYSSEL

**LERET TOG MIG LIGE MED
DET SAMME**

***JEG FØLER SORG HVIS EN
AF POTTERNE GÅR ITU***

**LEVERPOSTEJ BLIVER NU
BEDST I EN JYDEPOTTE**

***REDSKABERNE ER SIMPLE
OG ENKLE***

Og sådan kunne man blive ved, Maren har en masse at sige om leret, der kom til at fylde så meget i hendes liv. Hun elskede sit ler, sit arbejde og ikke mindst resultatet af sit arbejde, hun frydede sig hver gang en portion var lavet og brændt.

Det er blevet til i tusindvis af potter og fade gennem tiderne, "det bliver jo til manne når man sån potter hver dau." Så mange endda, at en eksport til Amerika kom i orden.

Hvordan bliver en jydepotte så til, "jo den ska formes i æ lier," og det vå jo og det de unge kårle spue te når de haade mødt en pige, "er hun guer i æ lier" for vå hun det, ja, så vå hun nemlig en rigtig pige"

Maren blev ved til hun var 80 år gammel, hun lavede jydepotter i 63 år, fra hun var 17 år. Det blev til stridbare timer, men også og langt de fleste til lykkelige stunder, ikke blot det at lave potterne, men også det at få dem solgt til de rigtige kunder og se glæden hos dem. Det førte også til mange udstillinger rundt om i landet, hvor Maren høstede stor ære for sit kompromisløse arbejde, hun var meget kvalitetsbevidst og leverede kun det bedste.

Maren er født den 7 Januar 1885 i Vejrup og datter af Kristiane og Kristen Kristensen.

Hun giftede sig i 1908 med Karl Hansen og i ægteskabet kom der 6 børn. Det betød at Maren i en årrække ikke fik gjort så meget ved sine potter, men hun lavede dem der var brug for, det hjalp jo også lidt på husholdningen. Hendes mand var en stor hjælp med at få skaffet de rigtige lyngtørv, for det var de rigtige der skulle bruges og undertiden hentes i omegnen.

Værktøj krævedes der ikke meget af, en sten en pind og et bræt, det var alt foruden et rigtig godt håndelag, som var en absolut betingelse. Men det havde Maren og hun havde den energi der skulle bruges, så det gik op i en højere enhed.

Stenen som Maren brugte til at ornamentere med, havde hun arvet efter sin læremester, den var meget gammel, mere end 200 år havde den ridset potter og skåle, så den var Maren meget øm over, uden den ingen potter.

Og det blev til mange potter, hun mente selv det var tæt ved 40 000 stk. solgt over hele Danmark og mange i USA, der gik ca. 10 000 stk. derover, så der kendes de også.

Maren havde en meget speciel kunde, det var Hans Majestæt Kong Christian den Tiende, og Dronning Alexandrine. De kom altid når der var mulighed for det og det var der jo på de mange udstillinger Maren var med på, også kunstudstillinger og det var her kongeparret beundrede potterne og de købte adskillige. Det var Maren stolt af.

MAREN PÅ KUNSTUDSTILLING

Her ses bare én af de udstillinger Maren deltog i. Flot sat op og sikkert én af årsagerne til at jydepotterne fra at være en nyttig brugsgenstand på landet, gik over til at blive interessant for byboerne og dermed blev potterne også en prydgensstand og er det i mange hjem endnu.

Som sagt var Maren den sidste rigtige pottemagerske i Danmark, med hende og senere hendes datter, som hun boede hos i en del år, blev det årtusindår gamle håndværk opgivet. Dog ikke helt, for da Maren flyttede fra Vejrup (Rebelsig) overtog den tidligere leder af Rebelsig teglværk nemlig rettighederne, han brugte den gamle store ovn i det nedlagte teglværk og kom godt i gang. Desværre døde han pludselig.

Maren var glad for sit håndværk og der var også lidt hemmelighedskræmmeri med i spillet, hun fortalte nemlig ikke alt. Hun havde fået sine oplysninger fra sin læremester Mette Marie Hansen, som hun kom i lære hos allerede som 15 årig, altså i år 1900 i Sdr. Vejrup. Hun viste sig så god i æl, at hun fik lov at lære det helt fra bunden, for der var noget med brændingen af potterne, det skulle være meget præcist, for ellers var brændingen jo kassabel, man brændte ikke bare nogle få potter, nej det nærmede sig 100 ad gangen og her var hendes mand en god støtte, der skulle bruges i tonsvis af lyngris og tørv, de skulle både skæres og fragtes, sommetider langvejs fra, det ville sikkert være umuligt i dag. Videre om Maren fortælles der, at hun i den grad var en slider, hun arbejdede altid, endten lavede hun potter, eller hun syede, hun deltog i markarbejdet og vævede lidt for folk, hun kørte på marked med høns og æg, med en hest spændt for den gamle vogn, hun malerede kørerne både morgen og aften og lavede mad til familien. Man tror næsten hendes mand var tilovers, nej han havde sit arbejde og passede jorden der hørte til stedet.

Så specielt var Maren's håndværk at man fra forsøgscenret i Lejre, fik fat i Maren Han-

sen, som nu boede i Hillerød sammen med en datter. Hun var på andet år stoppet med fremstillingen og som hun sagde, "her på Sjælland er det helt umuligt at lave potter, der er jo hverken lyngris eller tørv.

Derfor indvilgede hun i at røbe sin hemmelighed for forskerne og hun demonstrerede så hele processen, som blev til en film.

Det var jo let nok, for hun skulle kun bruge en pind en sten og et bræt. Flintestenen havde hun selvfølgelig endnu og den er forhåbentligt i familiens eje.

Et rigtigt dejligt billede af Maren og hendes potter

I et leksikon står at læse, citat : Jydepotte-håndværket er en oldtidskunst, som det endnu ikke er lykkedes keramikfabrikkerne at efterligne. De ægte potters sorte farve, der ikke smitter af, kan kun fremkaldes ved den rigtige brænding og røgning. Fabrikernes uægte potter er brændt røde og så får de en gang sort farve.

Potterne er fremstillet uden drejeskive og poleret med en flintesten, som gav dem den så glatte metalliske overflade.

Lidt ejendommeligt er det at tænke på, at et nødvendigt arbejde, der var meget påkrævet for 7000 år siden, lige bestemt skulle ende som en afsluttet periode, netop her i Vejrup.

Utallige former og modeller kom der fra Marens hånd, alt fremstillet uden drejeskive og andet nymodens opfindsomhed. Det er den forgangne tids håndværk der her er holdt i hævd og anvendt til fuldkommenhed.